

HOORN

Westfries Museum

Rode Steen 1, 1621 CW Hoorn

Telefoon 02290-15597

openingstijden

maandag-vrijdag 11.00-17.00 uur

zaterdag en zondag 14.00-17.00 uur

Voorgevel Westfries Museum.

De gunstige ligging van Hoorn aan de Zuiderzee met als achterland het welvarende West-Friesland bracht de oude stad rijkdom en levendigheid. De levendigheid duurt voort in de druk bezochte jachthavens en blijkt uit de winkel- en uitgaansfunctie die Hoorn als verzorgend centrum heeft voor een wijde omgeving. Aan de vroegere rijkdom van de stad herinneren de talrijke monumenten, waaronder woonhuizen, pakhuizen, verdedigingswerken en openbare gebouwen. Een van de rijkst versierde gebouwen biedt sedert meer dan een eeuw onderdak aan het Westfries Museum. Het is het voormalige Statencollege aan het Rode Steen 1. De geschiedenis van dit fraaie gebouw, dat op zich al een bezoek waard is, gaat terug tot een middeleeuws Proostenhuis, waarvan de in 1985 gerestaureerde grote, gewelfde kelders nog aanwezig zijn.

Toen de Victorie van Alkmaar (1573) het Noorderkwartier vrij maakte van de Spaanse overheersing kozen de Gecommitteerde Raden van het Noorderkwartier en West-Friesland de stad Hoorn als vergaderplaats. Het voormalige Proostenhuis werd daartoe ingericht. In 1632 verrees de indrukwekkende pronkgevel vol schilddragende leeuwen, wapens en spreuken.

In 1729 volgde nog een smeedijzeren hek dat als toegang tot een Franse lusthof niet zou misstaan. Reeds in 1876 werd het Westfries Museum gesticht op initiatief van de toenmalige burgemeester van Hoorn, mr. W. K. Baron van Dedem, met als voornaamste doel het onderbrengen van het gemeentelijk kunstbezit. Het Statencollege was in middels – sedert 1795 – in gebruik bij de Arrondissementsrechtbank. Toen deze in 1877 werd opgeheven kwam het historische gebouw grotendeels vrij. In 1880 werd het museum voor het publiek geopend tegen betaling van f 0,25 per persoon, waarvan de conciërge werd betaald. De gemeente Hoorn verdubbelde reeds na twee jaar de subsidie van f 100 tot f 200. De enkele honderden bezoekers per jaar brachten net voldoende geld in het laatje om met de subsidie en een zuinig beleid sluitend te kunnen draaien. In 1886 was er zelfs sprake van een batig saldo van f 13,10. In 1932 werd het kantongerecht dat nog een aantal vertrekken in gebruik had naar elders verplaatst. Het museum kon nu het hele gebouw in bezit nemen.

Thans bruist het museum van leven. Omstreeks 40.000 bezoekers per jaar – met een top in het zomerseizoen – bewonderen de rijke en veelzijdige collectie. In 1985 werd de accommodatie uitgebreid met een zaal voor wisselende exposities in een naast het hoofdgebouw gelegen pand. De gebouwen aan het Achterom zijn in gebruik als kantoor en werkplaats en bieden een onderkomen aan de archeologische dienst. Op het binnenterrein is begonnen met de aanleg van een formele tuin die in 1986 voltooid zal worden. Naar verwachting zal dan begonnen worden met de restauratie van de beeldbepalende pandjes aan de Proostensteeg die eveneens tot het museumcomplex behoren. De dan beschikbaar komende ruimte zal een publieksfunctie krijgen in de vorm van een lezingenzaal en ontvangstruimte voor de educatieve dienst.

Detail van een schuttersstuk door J. Rotius.

Westfriese boerenwagen, papierknipsel door Ina Marbus, 1983.

In de periode van ruim een eeuw dat het Statencollege als museum dienst doet, zijn tal van kostbare betimmeringen en soms hele kamers overgebracht naar het gebouw dat daardoor een rijker interieur dan ooit te voren kreeg. De kern van de collectie wordt gevormd door het oude stadsbezit met onder meer een collectie imposante schuttersstukken van de zeventiende-eeuwse schilder Rotius en verder gildesilver en tal van herinneringen aan de stadsgeschiedenis. Een van de topstukken is de vermaarde Bossubeker die volgens overlevering afkomstig is van de admiraal in Spaanse dienst, de graaf van Bossu, die in oktober 1573 voor de rede van Hoorn door de geuzen werd verslagen.

De verdere collectie geeft vooral een beeld van het leven van de toplaag in een welvarende koopmansstad als Hoorn. In de loop van de tijd werd het museum regelmatig verblijd met schenkingen en legaten afkomstig van vooraanstaande Hoornse families. Het museum beschikt dan ook over een scala van voorwerpen zoals meubels, uurwerken, porselein, kostuums, schilderijen, tekeningen, tegels, glas en zilver. Zeer opmerkelijk is de collectie behangselontwerpen, vervaardigd omstreeks het begin van de negentiende eeuw.

De achttiende-eeuwse doopsgezinde predikant en koopman Cornelis Ris was begaan met het lot van werklozen en hij stichtte in 1777 de Vaderlandsche Maatschappij van Reederij en Koophandel ter liefde

van 't Algemeen. Deze maatschappij die zich bezig hield met zulke uiteenlopende zaken als de walvisvaart en een kousenfabriek, legde zich ook toe op het vervaardigen van geschilderde behangsels. Een map met zo'n 120 voorbeelden – fraai uitgevoerde aquarellen met landschappen, dorpsgezichten, chinoiserieën en allegorieën – bleef bewaard. Daarnaast is in het museum een aantal uitgevoerde behangsels te zien.

Uiteraard herinneren vele voorwerpen in het museum aan de handel en de scheepvaart, hoewel de handel op Oostzee en Levant verreweg het belangrijkste was voor Hoorn, spreekt de vaart op het Verre Oosten het meest tot de verbeelding. Te meer daar de Hoornse kamer een vrij belangrijke rol speelde in de Verenigde Oostindische Compagnie. Portretten van bewindhebbers, een enorme kaart van Batavia en portretten van de uit Hoorn afkomstige J. P. Coen en zijn vrouw

herinneren daaraan. Verder zijn er navigatie-instrumenten en scheepsmodellen te zien, waaronder het in Hoorn ontwikkelde fluitschip. Het ambachtelijk leven van boer en burger wordt getoond aan de hand van gereedschappen, gevelstenen en uithangborden. De Westfriesse cultuur is vertegenwoordigd met streekkostuums, sieraden en knipkunst.

Tenslotte wordt permanent een deel getoond van de gigantische collectie archeologie, waartoe onder meer wordt aangetoond dat West-Friesland al in de Bronstijd intensief werd bewoond door boeren, die huisden in boerderijen van soms wel 30 m lang, zoals blijkt uit recente onderzoeken.

Er wordt naar gestreefd de opstelling regelmatig te wisselen, terwijl in de expositiezaal tentoonstellingen betreffende stad en streek of van algemeen kunst-historische of culturele aard worden georganiseerd.

Model van een fluitschip.

